

سوالات تشریحی

- ۱- طبیعت شناسی ابن سینا را توضیح دهید.
- از نظر ابن سینا طبیعت مرتبه ای از هستی است که رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد در ذات عالم طبیعت است.
- ۲- به نظر ابن سینا علت نام گذاری این عالم به « طبیعت » چیست؟
بدان جهت است که اجزاء این عالم، هر کدام طبع و ذات خاصی دارند و خود این عالم نیز به عنوان یک « کل » طبع و ذاتی دارد که منشأ و مبدأ حرکات و تحولات آن است.
- ۳- به عقیده ابن سینا از عالم طبیعت به چه عنوانی تعبیر می شود و چرا؟
نظام احسن زیرا خداوند، عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزاء آن چنان ترکیب و تألیف شده اند که بهترین نظام ممکن، یعنی نظام احسن، را تحقق می بخشند.
- ۴- نظر ابن سینا در مورد وجود شر و بدی در طبیعت چیست؟ امتحان نهایی دی ۹۷
- ۵- نظر ابن سینا در مورد آنچه در طبیعت « شر و بدی » نامیده می شود، چیست؟ امتحان نهایی خرداد ۹۸
- ۶- نظر ابن سینا در مورد شر و بدی در طبیعت چیست؟ امتحان نهایی شهریور ۹۸
به نظر ابن سینا طبیعت هر شیء آن را به سوی خیر و کمال مطلوبش سوق می دهد. آنچه ظاهراً شر و بدی به نظر می رسد، مانند پژمرده شدن یک گل یا مرگ یک جاندار یا حتی وقایع ویرانگر طبیعی همچون سیل و زلزله، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر مثبت دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک می کنند.
- ۷- از نظر ابن سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده ها، چه تاثیری در دانشمند دارد؟
دانشمند و محقق را از ظاهر پدیده ها عبور می دهد و به باطن آنها می رساند؛ آنها را به خشوع و خشیت در برابر حق وا می دارد و مصداق آیه شریفه « إِنَّمَا يَخْشَى اللَّهَ مِنْ عِبَادِهِ الْعُلَمَاءُ » تنها بندگان عالم خداوند خشیت او را به دل دارند - می سازد.
- ۸- از کدام کتاب سهروردی به عنوان مهمترین کتاب وی یاد می شود و چرا؟
زیرا در آن مکتبی جدید را در فلسفه اسلامی ارائه کرد.
- ۹- سهروردی چگونه توانست حکمت اشراقی را پایه گذاری کند؟
سهروردی با احیاء فلسفه نور و اشراق ایران باستان و تلفیق آن با عرفان اسلامی « حکمه الاشراق » را پایه گذاری کرد .
- ۱۰- روش حکمت اشراق را بنویسید.
حکمت اشراق نوعی بحث از وجود است که تنها به نیروی عقل و ترتیب استدلال اکتفا نمی کند بلکه آن را با سیر و سلوک قلبی نیز همراه می سازد.
- ۱۱- فیلسوف اشراقی با تلاش خود در پی چیست؟
می کوشد آنچه را در مقام بحث و استدلال به دست آورده، با شهود قلبی و تجربه درونی دریابد و به ذائقه دل برساند و آنچه را از طریق شهود کسب کرده است، با استدلال و برهان به دیگران تعمیم دهد.
- ۱۲- از نظر سهروردی، تحقیق فلسفی و سیر و سلوک قلبی به ترتیب چه زمانی بی نتیجه و گمراه کننده است؟
تحقیق فلسفی به شیوه استدلالی محض و بدون رسیدن به قلب بی نتیجه است و سیر و سلوک روحانی و قلبی هم بدون تربیت عقلانی گمراه کننده می باشد.

- ۱۳- سهروردی جویندگان معرفت را به چند گروه تقسیم می کند؟ آنها را توضیح دهید.
 آنان که تازه عطش و شوق معرفت یافته اند و جویای آن اند.
 آنان که در فلسفه استدلالی به کمالی رسیده اند ولی از ذوق و عرفان بهره ای ندارند.
 آنان که به طریقه برهان و فلسفه استدلالی توجهی ندارند و فقط تصفیه نفس می کنند و به شهودهایی دست یافته اند.
 آنان که هم در صُورِ برهانی به کمال رسیده اند و هم به اشراق و عرفان دست یافته اند. اینان حکیم متأله اند و بهترین دسته به حساب می آیند.
- ۱۴- حکیم متأله از نظر سهروردی کیست؟
 آنان که هم در صور استدلالی و طریقه برهانی به کمال رسیده اند و هم به اشراق و عرفا دست یافته اند .
- ۱۵- نظر شیخ اشراق در مورد حکیم متاله را بنویسید.
 « هرگاه اتفاق افتد که در زمانی حکیمی غرق در تأله بوده و در بحث نیز استاد باشد، او را ریاست تامه بوده و خلیفه و جانشین خدا اوست ... جهان هیچ گاه از حکیمی که چنین باشد، خالی نیست زیرا برای مقام خلافت ضروری است که امور و حقایق را بی واسطه، از حق تعالی دریافت کند و البته مراد من از این ریاست، ریاست از راه قهر و غلبه نیست بلکه گاه باشد که امام تأله در ظاهر حاکم باشد و گاه به طور نهایی او ریاست تامه، اگرچه در نهایت گمنامی باشد. و چون ریاست واقعی جهان به دست او افتد، زمان وی بس نورانی و درخشان شود و هرگاه جهان از تدبیر حکیمی الهی تهی ماند، ظلمت و تاریکی بر آن سایه افکند»
- ۱۶- منظور سهروردی از نور کدام است؟ هر واقعتی «نور» است اما نه نور مطلق، بلکه درجه ای است از نور.
 ۱۷- با توجه به دیدگاه های شیخ اشراق ، ذات نخستین چگونه متجلی می شود ؟
 ذات نخستین، نور مطلق، یعنی خدا پیوسته نور افشانی (اشراق) می کند و بدین ترتیب، متجلی می شود و همه چیزها را به وجود می آورد و با اشعه خود به آنها حیات می بخشد. همه چیز در این جهان پرتوی از نور ذات اوست و هر زیبایی و کمالی، موهبتی از رحمت اوست .
- ۱۸- در جغرافیای عرفانی سهروردی، منظور از « مشرق » چیست؟
 مشرق جهان در جغرافیای سهروردی، نور محض یا محل فرشتگان مقرب است که به دلیل تجرد از ماده، برای موجودات خاکی قابل مشاهده نیست.
- ۱۹- در جغرافیای عرفانی سهروردی، منظور از « مغرب کامل » چیست؟
 مغرب کامل نیز جهان تاریکی یا عالم ماده است که بهره ای از نور ندارد.
- ۲۰- در جغرافیای عرفانی سهروردی، منظور از « مغرب وسطی » چیست؟ امتحان نهایی دی ۹۷
 در میان مشرق محض و مغرب کامل، مغرب وسطی قرار دارد که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته اند.
- ۲۱- هر یک از موارد سمت راست با کدام یک از گزینه ها در سمت چپ مرتبط است؟
الف) دایره المعارف عظیم علمی و فلسفی	۱- نور محض
ب) مبدأ جهان و خالق هستی نزد سهروردی	۲- دانشنامه علایی
ج) ابواب مختلف حکمت در آن مندرج است.	۳- شدت و ضعف نورانیت
د) تفاوت اصلی موجودات نزد سهروردی	۴- شفا

الف: ۴   ب: ۱   ج: ۲   د: ۳

سوالات پاسخ کوتاه

- ۱- روش ابن سینا در تحلیل مسائل فلسفی، چگونه روشی است؟ عقلی و استدلالی
- ۲- ابن سینا فلسفه مشائی را به چه صورتی ارائه کرد؟ مدوّن و نظام مند
- ۳- دو کتاب از مهم ترین آثار فلسفی ابن سینا را نام ببرید. شفا - اشارات و تنبیهات
- ۴- دایره المعارف عظیم علمی و فلسفی و کامل ترین مرجع حکمت مشائی، کدام اثر فلسفی ابن سینا است؟ شفا
- ۵- کتاب شفای ابن سینا مشتمل بر چه موضوعاتی است؟ مشتمل بر موضوعاتی چون منطق، ریاضی، علوم طبیعی و الهی
- ۶- کدام کتاب فلسفی ابن سینا شکل مختصر کتاب شفاست؟ نجات
- ۷- آخرین دیدگاه های فلسفی ابن سینا در کدام کتاب مطرح شده است؟ اشارات و تنبیهات
- ۸- کدام اثر ابن سینا به زبان پارسی است و ابواب مختلف حکمت در آن مندرج شده است؟ دانشنامه علائی
- ۹- از منابع حکمت اشراق یک مورد را نام ببرید. حکمه الاشراق
- ۱۰- سهروردی در کدام کتاب از شیوه مشائیان فراتر می رود و حکمت اشراقی را پایه گذاری می کند؟ حکمه الاشراق
- ۱۱- از دیدگاه سهروردی آنان که هم در صُور برهانی به کمال رسیده اند و هم به اشراق و عرفان دست یافته اند چه نامیده می شوند؟ امتحان نهایی اسفند ۸۷ حکیم متأله
- ۱۲- شیخ اشراق مبدأ جهان و خالق هستی را چه می داند و او را چه می نامد؟ نور محض - «نورالانوار»
- ۱۳- به نظر شیخ اشراق اشیاء چگونه پدید آمده اند؟ از تابش و پرتو نور الانوار پدید آمده اند.
- ۱۴- با توجه به دیدگاه های شیخ اشراق، تفاوت اصلی موجودات در چیست؟ شدت و ضعف نورانیت

جاهای خالی را با استفاده از کلمات مناسب کامل کنید.

- ۱- روش ابن سینا در تحلیل مسائل فلسفی، ..... و ..... است. عقلی - استدلالی
- ۲- ابن سینا فلسفه مشائی را به صورت ..... و ..... ارائه کرد. مدوّن - نظام مند
- ۳- نویسنده کتاب شفا..... است. امتحان نهایی شهریور ۹۸ ابن سینا
- ۴- کتاب .... کامل ترین مرجع حکمت مشائی است و کتاب..... آخرین دیدگاه های ابن سینا در حکمت را شامل می شود. شفا- اشارات و تنبیهات
- ۵- ابواب مختلف حکمت از سوی ابن سینا در..... مطرح شد. دانشنامه علائی
- ۶- از نظر ابن سینا، طبیعت مرتبه ای از ... است که رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد در .... عالم طبیعت است. هستی - ذات
- ۷- خداوند، عالم طبیعت را با .... و .... خود پدید آورده است. لطف - عنایت
- ۸- به نظر ابن سینا، طبیعت هر شیء آن را به سوی .... و ..... مطلوبش سوق می دهد به شرط اینکه مانعی در راه طبیعت قرار نگیرد. خیر- کمال
- ۹- نزد ابن سینا، آنچه ظاهراً شر و بدی است، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر ..... دارند و به ..... نهایی طبیعت کمک می کنند. مثبت - کمال
- ۱۰- ابن سینا از ما می خواهد که علاوه بر مطالعه عالم طبیعت، برای کشف ویژگی ها و روابط پدیده های آن در رابطه .... این عالم با .... کلّ جهان هستی نیز تأمل کنیم. وجودی - مبدأ
- ۱۱- به نظر ابن سینا پادشاه راستین آن توانگر و بی نیاز .... است که هیچ چیز در هیچ چیز از او .... نیست. مطلق - بی نیاز
- ۱۲- سهروردی در مهم ترین کتاب خود ..... مکتب جدیدی را در .... اسلامی ارائه کرد. حکمه الاشراق - فلسفه
- ۱۳- سهروردی کتاب .... از شیوه .... فراتر می رود و حکمت اشراقی را پایه گذاری می کند. حکمه الاشراق - مشائیان
- ۱۴- سهروردی می کوشید حکمت .... ابن سینا را با چاشنی کشف و شهود قلبی به .... رساند. استدلالی - کمال
- ۱۵- سهروردی با احیاء فلسفه .... و .... ایران باستان و تلفیق آن با عرفان اسلامی « حکمه الاشراق » را پایه گذاری کرد. نور - اشراق
- ۱۶- حکمت اشراق نوعی بحث از .... است که نیروی عقل و ترتیب .... را با سیر و سلوک قلبی همراه می سازد. وجود - استدلال
- ۱۷- فیلسوف اشراقی می کوشد آنچه را در مقام بحث و .... به دست آورده، با شهود قلبی و تجربه .... دریابد. استدلال - درونی
- ۱۸- از نظر سهروردی، تحقیق فلسفی به شیوه .... محض و بدون رسیدن به .... بی نتیجه است. استدلالی - قلب
- ۱۹- از نظر سهروردی، سیر و سلوک .... و قلبی هم بدون تربیت .... گمراه کننده می باشد. روحانی - عقلانی
- ۲۰- طبق نظر سهروردی آنان که هم در صورّ برهانی و هم در اشراق و عرفان به کمال رسیده اند..... نامیده می شوند. امتحان نهایی خرداد ۹۸ - حکیم متاله
- ۲۱- از نظر سهروردی، برای مقام خلافت ضروری است که امور و حقایق را .....، از .... دریافت کند. بی واسطه - حق تعالی
- ۲۲- شیخ اشراق مبدأ جهان و خالق هستی را نور .... می داند و او را ..... می نامد. محض - نورالانوار
- ۲۳- از نظر سهروردی، هر ..... « نور » است اما نه نور ....، بلکه درجه ای است از نور. واقعیتی - مطلق
- ۲۴- از نظر سهروردی، .... نخستین، نور مطلق، یعنی خدا پیوسته نور افشانی (اشراق) می کند و بدین ترتیب، .... می شود و همه چیزها را به وجود می آورد و با اشعه خود به آنها حیات می بخشد. ذات - متجلیّ
- ۲۵- همه چیز در این جهان پرتوی از نور .... اوست و هر زیبایی و کمالی، موهبتی از .... اوست. ذات - رحمت
- ۲۶- در فلسفه شیخ اشراق، مشرق و مغرب معنای .... خود را ندارند بلکه در جغرافیای .... معنایی ویژه پیدا می کنند. زمینی - عرفانی
- ۲۷- مشرق جهان در جغرافیای سهروردی، .... یا محل فرشتگان مقرب است که به دلیل .... از ماده، برای موجودات خاکی قابل مشاهده نیست. نور محض - تجرّد
- ۲۸- در جغرافیای سهروردی، مغرب کامل، جهان .... یا عالم .... است که بهره ای از نور ندارد. تاریکی - ماده
- ۲۹- در جغرافیای سهروردی، در میان مشرق محض و مغرب کامل، مغرب وسطی قرار دارد که در آن .... و .... به هم آمیخته اند. نور - ظلمت

تعیین کنید کدام عبارت صحیح و کدام غلط می باشد.

- ۱- فارابی در منطق و ریاضیات شاگرد ابوعبدالله ناتلی بود . نادرست
- ۲- روش ابن سینا در تحلیل مسائل فلسفی، عقلی و استدلالی است . درست
- ۳- ابن سینا فلسفه مشائی را به صورت مدوّن و نظام مند ارائه کرد و روش استدلالی ارسطو را به اوج رساند. درست
- ۴- شفا از معروف ترین آثار ابن سینا به شمار می رود و نوعی فرهنگ نامه پزشکی است. نادرست
- ۵- شفا دایره المعارف عظیم علمی و فلسفی و کامل ترین مرجع حکمت مشائی است . درست
- ۶- نویسنده کتاب « انصاف » ابن سینا است. امتحان نهایی دی ۹۷ . درست
- ۷- اشارات و تنبیهات آخرین دیدگاه های ابن سینا در حکمت را شامل می شود . درست
- ۸- ابواب مختلف حکمت از سوی ابن سینا در دانشنامه علائی مطرح شد . درست
- ۹- از نظر ابن سینا طبیعت مرتبه ای از هستی است که رو به مقصدی خاص دارد و این مقصد در ذات عالم طبیعت است. درست
- ۱۰- خداوند،عالم طبیعت را با لطف و عنایت خود پدید آورده و همه اجزاء آن چنان ترکیب شده که نظام احسن،را تحقق می بخشد. درست
- ۱۱- به نظر ابن سینا طبیعت هرشیء آن را به سوی خیر و کمال مطلوبش سوق می دهد؛ به شرط اینکه مانعی در راه طبیعت قرار نگیرد. درست
- ۱۲- به نظر ابن سینا، آنچه شر و بدی به نظر می رسد، همگی در یک نظم کلی جهانی تأثیر منفی دارند و به کمال نهایی طبیعت کمک نمی کنند . نادرست
- ۱۳- به نظر ابن سینا با نگاه کردن به بخش کوچکی از جهان طبیعت می توان درباره آن داوری کلی کرد. نادرست
- ۱۴- به عقیده ابن سینا علاوه بر مطالعه عالم طبیعت،باید در رابطه وجودی این عالم با مبدأ کلّ جهان هستی نیز تأمل کنیم. درست
- ۱۵- از نظر ابن سینا، تأمل در رابطه طبیعت با ماوراء طبیعت و خدا در کنار تحقیق در روابط میان پدیده ها، دانشمند و محقق را به خشوع و خشیت در برابر حق وا می دارد . درست
- ۱۶- سهروردی ، با نگارش مهم ترین کتاب خود « حکمه الاشراق » مکتب جدیدی را در فلسفه اسلامی ارائه کرد. درست
- ۱۷- سهروردی کتاب « حکمه الاشراق » از شیوه مشائیان فراتر می رود و حکمت اشراقی را پایه گذاری می کند . درست
- ۱۸- سهروردی می کوشید حکمت استدلالی ابن سینا را با چاشنی کشف و شهود قلبی به کمال رساند. درست
- ۱۹- سهروردی با احیاء فلسفه نور و اشراق ایران باستان و تلفیق آن با عرفان اسلامی «حکمه الاشراق» را پایه گذاری کرد . درست
- ۲۰- حکمت اشراق شیوه استدلالی محض را با سیر و سلوک قلبی همراه می سازد. امتحان نهایی شهریور ۹۸ درست
- ۲۱- فیلسوف اشراقی می کوشد آنچه را در مقام بحث و استدلال به دست آورده، با شهود قلبی و تجربه درونی دریابد. درست
- ۲۲- از نظر سهروردی، تحقیق فلسفی به شیوه استدلالی محض و بدون رسیدن به قلب بی نتیجه است. درست
- ۲۳- از نظر سهروردی سیر و سلوک روحانی و قلبی بدون تربیت عقلانی گمراه کننده می باشد. درست
- ۲۴- به آنان که در صورّ برهانی به کمال رسیده و به اشراق و عرفان نیز دست یافته اند،حکیم متأله می گویند. درست
- ۲۵- شیخ اشراق مبدأ جهان و خالق هستی را نور محض می داند و او را « نورالانوار» می نامد. درست
- ۲۶- به عقیده شیخ اشراق ، اشیاء از تابش و پرتو نور الانوار پدید آمده اند. درست
- ۲۷- به عقیده شیخ اشراق ، هر واقعیتهی «نور» است اما نه نور مطلق، بلکه درجه ای است از نور. درست
- ۲۸- در فلسفه اشراق، ذات نخستین و نور مطلق، پیوسته نور افشانی می کند و متجلی می شود و همه چیزها را به وجود می آورد. درست
- ۲۹- در فلسفه اشراق ، همه چیز در این جهان پرتوی از نور ذات خداست و هر زیبایی و کمالی، موهبتی از رحمت اوست . درست
- ۳۰- در فلسفه اشراق، مشرق و مغرب معنای زمینی خود را ندارند بلکه در جغرافیای عرفانی معنایی ویژه پیدا می کنند. درست
- ۳۱- مشرق در جغرافیای سهروردی نور محض یا فرشتگان مقرب که به دلیل تجرّد از ماده، برای موجودات خاکی قابل مشاهده نیست. درست
- ۳۲- در جغرافیای سهروردی، مغرب کامل جهان تاریکی یا عالم ماده است که بهره ای از نور ندارد. درست
- ۳۳- در جغرافیای سهروردی، در میان مشرق محض و مغرب کامل، مغرب وسطی قرار دارد که در آن نور و ظلمت به هم آمیخته اند. درست

سوالات تستی

- ۱- هریک از آثار باقی مانده از ابن سینا که به عنوان دایره المعارف علمی و فلسفی، فرهنگ نامه پزشکی، ابواب مختلف حکمت و آخرین دیدگاه های فلسفی به جای مانده به ترتیب کدام است؟ کنکور سراسری خارج کشور ۸۹
- (۱) قانون - شفا - اشارات و تنبیهات - دانشنامه علائی
(۲) شفا - قانون - اشارات و تنبیهات - دانشنامه علائی
(۳) قانون - شفا - دانشنامه علائی - اشارات و تنبیهات
(۴) شفا - قانون - دانشنامه علائی - اشارات و تنبیهات
- ۲- به اعتقاد شیخ الرئیس ، خداوند، عالم طبیعت را با ..... خود پدید آورده و همه اجزاء آن چنان ترکیب و تألیف شده که نظام... را تحقق بخشیده است.
- (۱) لطف و عنایت - احسن (۲) لطف و عنایت - اتقن (۳) شمول علم - احسن (۴) شمول علم - اتقن
- ۳- با توجه به طبیعت شناسی ابن سینا کدام عبارت نادرست است؟ (خارج کشور ۹۴)
- (۱) شرو و نقایص طبیعی زمینه ساز خیر و کمال بیشتر در طبیعت هستند.
(۲) هر موجودی با توجه به طبیعت خود ضرورتاً به کمال می رسد.
(۳) در هر پدیده طبیعی می توان حکمت بالغه الهی را مشاهده کرد.
(۴) موجودات را فقط در ربط آنها با مبدأشان واقعا می توان شناخت .
- ۴- از برجسته ترین چهره های حکمت اسلامی و فرهنگ ایران زمین ... است، که به مقامات عالی عرفان و برترین درجات حکمت نائل شد. و نزد او « حکیم متاله » کسی است که .... کنکور سراسری خارج کشور ۹۰ با کمی تصرف
- (۱) شهاب الدین سهروردی - در صور برهانی به حد کمال رسیده و به عرفان دست یافته است.
(۲) ابن سینا - در صور برهانی به حد کمال رسیده و به عرفان دست یافته است.
(۳) شهاب الدین سهروردی - عطش و شوق دست یابی به معرفت چراغ راه پرتلاش او است.
(۴) ابن سینا - عطش و شوق دست یابی به معرفت چراغ راه پرتلاش او است.
- ۵- در مورد حکمت اشراق کدام عبارت صحیح نیست؟ (خارج کشور ۹۱)
- (۱) فیلسوف اشراقی، تحقیق فلسفی به شیوه استدلالی محض را بی حاصل می داند.
(۲) حکمت اشراق ، بحث از وجود است ولی استدلال را با سیر و سلوک همراه می سازد.
(۳) کوشش فیلسوف اشراقی بر آن است که هر چه را بر پایه عقل استوار می سازد به ذائقه دل نیز بسپارد.
(۴) در مقایسه با تصوف ، این به برهان چندان بها نمی دهد و آن از عقل فراتر نمی رود .
- ۶- منظور سهروردی از نور کدام است؟ (سراسری ۹۶)
- (۱) هستی مطلق (۲) حقایق مجرد (۳) واقعیت اشیاء (۴) ذات باری تعالی
- ۷- با توجه به دیدگاه های شیخ اشراق ، تفاوت اصلی موجودات در چیست؟ سراسری ۹۵
- (۱) مادی یا مجرد بودن (۲) نورانیت یا ظلمات (۳) شدت و ضعف نورانیت (۴) استقلال یا وابستگی وجودی
- ۸- در جغرافیای عرفانی سهروردی ، مراد از «مشرق» « مغرب کامل » و « مغرب وسطی » به ترتیب کدام است؟ سراسری ۷۶ با کمی تصرف
- (۱) جهان فرشتگان - عالم مثال - آمیختگی نور و ظلمت .
(۲) جهان مجردات - عالم مثال - عالم ماده .
(۳) جهان نور محض - عالم افلاک - عالم ماده .
(۴) جهان فرشتگان مجرد - عالم ماده - آمیختگی نور و ظلمت .